

Tannteknikerfaget både i Norge og globalt er inne i en omstillingsfase. Med økende konkurranse, også fra utlandet, og rask digital utvikling, kan det være krevende å drive spesielt tanntekniske laboratorier. Det krever nytenkning og originale løsninger for å møte fremtiden.

Tenner i Fokus ved Stein Brath har gjennom året besøkt flere laboratorier som har utviklet egenartede konsepter og spesialiserte produkter. I denne tolvte artikkelen har vi besøkt Art Pro DENTAL DESIGN.

På besøk hos Art Pro DENTAL DESIGN

Jørgen har mange planer for framtiden i sine mye lokaler. Han synes tannteknikken er i en positiv utvikling, men det er viktig å følge godt med.

Det var en stolt Jørgen Gad som tok imot. Da TIF ankom laboratoriet var det som å trå inn i fremtiden. Lokalene var lyse, og de fleste skilleveggene var av glass. Til og med skilleveggene til behandlingsrommet var i glass, men det viste seg at veggene i hele laboratoriet kunne frostes ved å trykke på en knapp. En fin detalj som gir god romvirkning samtidig som man kan være uforstyrret når det er ønskelig.

Jørgen har i bunnen en vanlig norsk tannteknikerutdanning, men han nøyde seg ikke med det. Det som interesserte ham mest ved faget var porselen og høyestetikk. Dette ville han gjerne fordype seg i. Mange kurskataloger ble gransket, før han kom over et kurs på UCLA Center og Esthetic Dental Design i USA. Det kurset Jørgen fant interessant tok bare inn seks elever, hvorav fire måtte være fra USA.

På den tiden måtte man til UCLA for å ta en oppvoksingstest og et personlig intervju. Jørgen hadde god erfaring med Empress, og den kunnskapen kom godt med under opp-taket. Intervjuet gikk også fint. Han kom rett inn, noe som er uvanlig. Kurset gikk over to år. Det ble to tøffe år med mye jobbing. Elevene jobbet direkte mot pasient, og konkurrerte om å få sitt arbeid sementert på pasienten. For å klare kurset måtte man ha et visst antall sementerte arbeider.

Hver mandag morgen måtte de stille i foredragssalen på skolen kl. 07.00 (to timer før vanlig skoletid) for å forsvare sitt arbeid produsert i uken før. De måtte forsvare arbeidet med bilder og modeller, samt verbalt. Dersom skoleledelsen ikke var fornøyd, ble de «grillet». Dette kunne være tøft.

Jørgen lærte også mye annet på disse to årene. Han fikk fordypning i foto, og ikke minst lærte han mye om Cad Cam. Kurset på UCLA førte frem til mastergrad i ceramic. Mastergraden fullførte Jørgen 2004, og er i dag Master Dental Ceramist.

I dag er Jørgen også instruktør på UCLA.

Jørgen føler ikke at han har overtatt det gamle laboratoriet til sin far (Mogens Gad). Etter endt utdanning har han hele tiden hatt egne kunder. I 2011 tok Jørgen over hele driften. De leverte optimale produkter, men lokalene begynte å bli gamle og maskinparken var etter hvert blitt godt brukt. Han følte at han måtte ta grep. Tiden var moden for å se seg om etter nye lokaler og å oppgradere maskiner og utstyr. Jørgen ville i fremtiden kunne arbeide i støvfrie lokaler uten for mye støy. De ideelle lokalene fant han i Hansteens gate. Lokalene ligger i 1. etasje, men det mest positive ved stedet var at det var en kjeller på ca. 10 kvm rett under arbeidsrommet. Her fikk de plassert kompressor, sentralstøvsuger til Cad/Cam, fresemaskin m.m. Dette var fantastisk. Støy, som er et problem for de fleste tannteknikere, ble løst ned i kjelleren. Det samme ble mye av støyen, og tilbake hadde de et godt arbeidsmiljø i lyse, tidsriktige lokaler basert på fremtiden.

Jørgen synes det er godt å være tanntekniker i dag, og han kjenner sitt ståsted. I de gamle lokalene var det ikke så enkelt å få pasientene på besøk. Det kunne være vanskelig å finne fram. Tannlegene var ikke motivert, og laboratorielokalene var kanskje ikke på høyde med den standarden tannlegene hadde på sine lokaler.

I dag er det annerledes. Pasientene kommer ofte til laboratoriet for konsultasjon før behandling starter.

- Dette er optimalt, da jeg jobber sammen med tannleger som tenker som meg, sier Jørgen.

Ofte har Jørgen fått spørsmål om hva slags forretningside han har, men som han sier, så har han ikke hatt noen slik idé. Det eneste han jobber etter er å produsere tenner som han selv ville hatt om han skulle ha behov for tannerstatninger. Dvs. Minimal invasiv høyestetikk produsert av de beste materialer.

De arbeider med mange typer materialer hos Jørgen, men det går mye i E-max, og etter at arbeidet er støpt arbeider de videre med produktet og legger inn lysbrytningsmaterialer som opaler og stains. Ved å legge porselen over får de et mye bedre produkt, og kan lettere behandle overflaten for å få et optimalt resultat.

Metaller brukes i liten grad på Art Pro, og skal det brukes blir det som regel brukt titan abutments til implantat arbeider. Gull brukes nesten ikke og cobolt/crome brukes ikke i det hele tatt. Årsaken til at de ikke bruker cobolt/crome er at metaller oksyderer veldig, og av den grunn misfarger det ferdige produktet.

Utvidelseskofisienten varierer også kraftig med metallens tykkelse som skaper frakturer.

I disse dager har Jørgen hatt en artikkel i Tannlegetidende om porselensfrakturer, og hvordan reparere disse.

Når vi er inn på høyestetikk, forteller Jørgen at det produseres høyestetisk tannteknikk over hele verden. Han har akkurat vært i Mexico og holdt et foredrag. Der er det flere tannteknikere som produserer høyestetikk. Det samme ser man også i Kina. En fellesnevner for alle disse er at prisene er høye for godt arbeid. Det ligger på samme nivå uavhengig av land. - Skulle jeg reist dit jeg kunne få best betalt for høyestetiske tannerstatninger i dag, da hadde jeg reist til Kina, sier Jørgen.

Når vi kommer inn på import, sier Jørgen at han ikke er en direkte motstander av import, bare det er åpent. Pasientene skal vite hva de får. Han liker selvfølgelig ikke at norske tannteknikere har mistet jobben sin på grunn av import, men import er etter hvert blitt vanlig i de fleste bransjer.

Har ikke pasienten råd til en god norsk produsert tann er import et alternativ, men billigproduktene fra Kina er produsert etter 60 år gamle teknikker der høyedle legeringer var et krav, og i dag er disse ofte erstattet av uedle materialer eller kinesiske kopimerker av de originale produsentene.

Disse tannerstatningene er kun laget med tanke på pris, og krever at tannlegen fjerner mye tannsubstans, men er

dette greit for tannlege og pasient, så hvorfor ikke.

- Det som imidlertid kan være en bekymring er at jeg aldri har hørt om noen tannlege eller tanntekniker som har importert høyeste standard av tannerstatninger fra Kina eller andre land. Eller som har benyttet seg av de billigste alternativene på seg selv eller sin familie, sier han

Som Jørgen forteller jobber han i team med sine kunder, tannlegene. Skulle en tannlege ringe å fortelle at han har en pasient som ikke har økonomi til en norsk krone eller bro, men har et behov, da vil han gjøre hva han kan for å finne en løsning for denne pasienten. Med den teknikken Jørgen bruker i sin produksjon, fjerner man minimalt av tannsubstans. For å få dette til må det være i godt samarbeid med tannlegen. Samarbeid og forståelse i alle ledd. Tannlegen må ha forståelse for tannteknikerens arbeid og omvendt.

Denne teknikken krever at pasienten er med fra starten av behandlingen. Kanskje må det lages en innprøving i komposit, eller «wax up».

- Kompositinnprøvingen kan man ta med hjem til «godkjønning». Har man et godt forarbeid, design og preparert minimalt har man kommet langt, sier Jørgen.

Etter tiden på UCLA har Jørgen blitt en etterspurt foredragsholder. Og han reiser verden rundt. Jeg vil nevne at foredragene hans starter med en fantastisk norgesreklame. Han viser her en bildeserie med bilder fra hele landet til alle årstider.

Jørgen har mange planer for fremtiden i sine nye lokaler. Han synes tannteknikken er i en positiv utvikling, men det er viktig å følge godt med.

Cad/Cam har vært en revolusjon for faget.

Selv om Jørgen etter hvert har fått en viss fartstid i faget, så føler han seg fortsatt ung, og det er bra, for han har mange planer han gjerne vil realisere. For å få til disse planene trenger han flere ansatte. Skulle det være noen som leser dette, og gjerne tar en faglig utfordring eller to, er det bare å vise interesse.

Til dere som er laboratorieiere, og sitter «på gjerdet» og avventer den faglige ut-

Nederst til venstre: Takkekort fra en fornøyd pasient.

viklingen, sier Jørgen at tiden er moden for å hoppe ned og bli med på utviklingen. Han anbefaler ikke å gå til anskaffelse av Cad/Cam utstyr før man har nok arbeider til å forsvare en så stor investering, men vær våken og aktiv i markedet.

Kanskje investere i deler av et system, eller slå seg sammen med andre kollegaer.

Pasientene vil stadig stille større krav, og de vil ha mye kunnskap om hva de kan forvente seg når de har behov for våre tjenester.

Det vil bli mer og mer vanlig at tannteknikeren har kontakt med pasientene, og da snakker vi om kontakt både før og under behandling.

Nye teknikker, hvor man fjerner minimalt eller ingen tannsubstans, vil bre om seg. Designet vil bli bygget digitalt. Ikke for at det er avgjørende for resultatet, men dersom noe skulle skje med arbeidet, kan man bare trykke på «play» og frese ut mesteparten av arbeidet på nytt uten noe særlig tap av tid eller kostnader.

Digitale avtrykk vil også bli mer vanlig. Dette vil optimalisere resultatet ytterligere. På spørsmål om de produserer proteser, svarer Jørgen at der har han benyttet seg av kollegaer. De produserer ikke avtakbar protetikkk isolert, men som midlertidig protese i implantatbehandling. Disse protesene blir virkelig bra. - For å få protesene optimale, bør de lages på basis av digitale avtrykk slik at man lettere kan utnytte fordelene med 3D ansiktsscann til bittregistrering og smiledesign som kommer for fullt nå i fremtiden, avslutter Jørgen.

